

PUBLIC ADMINISTRATION REFORM
Ministry of Public Administration
and Local Self-Government

Opština Raška

Strategija održivog razvoja Opštine Raška 2009 –2019

Akcioni plan 2012 – 2016

European Union

STANDING CONFERENCE
OF TOWNS AND MUNICIPALITIES

National Association of
Towns and Municipalities in Serbia

Republic of Serbia
MINISTRY OF PUBLIC ADMINISTRATION
AND LOCAL SELF-GOVERNMENT

giz IS
International Services

Opština:	Opština Raška
Adresa, telefon, fax, e-mail:	Opština Raška, ul Predraga Vilimonovića br 1, 36000 Raška, Srbija www.raska.org.rs
Naziv strateškog dokumenta :	Strategija održivog razvoja opštine Raška 2009 - 2019
Naziv dokumenta :	Akcioni plan 2012 - 2016
Verzija:	2.0 Nacrt
Datum:	Februar 2012
Učesnici u procesu izrade:	Dragiša Ilić, predsednik opštine Raška Decembar 2010 – Decembar 2011 Radenko Cvetić, predsednik opštine Raška
Koordinator za izradu Akcionog plana:	Nenad Ostraćanin, kancelarija za lokalni-ekonomski razvoj(LER)
Koordinacioni tim:	Mirko Premović, Radiša Radenković, Slavica Tomić, Borivoje Rosić, Zagorka Šumarac, Svetlana Stojanović, Vladimir Mitrović, Ljubinko Lužjanin, Mira Stojanović, Slobodan Ristović, Ivan Mojović, Nikša Barlov, Desko Kominac, Dragan Mladenović, Stevan Bakračević, Zoran Stašević, Branko Kostić
Tehnička podrška MSP IPA 2007:	Milan Marjanović, Slavka Zupan
Ovaj dokument napravljen je finansijsku pomoć Evropske unije. Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost Opštine Raška i ni na jedan način ne predstavlja stavova Evropske unije.	

SADRŽAJ

UVOD	4
I. OPŠTI PODACI O OPŠTINI RAŠKA.....	5
II. PREGLED POSTOJĆE STRATEGIJE	8
III. IZVEŠTAJ O IMPLEMENTACIJI STRATEGIJE OD 2007. DO 2011. GODINE.....	11
IV. AKCIONI PLAN OD 2012. GODINE DO 2016. GODINE	13
4.1. PREDUSLOVI I PRETPOSTAVKE	13
4.2. PROGRAMI I PROJEKTI	14
V. FINANSIJSKI I IMPLEMENTACIONI OKVIR	29
5.1. FINANSIJSKI OKVIR.....	29
5.2. USKLAĐENOST SA PROSTORNIM PLANOM.....	30
5.3. IMPLEMENTACIONI OKVIR	30
5.4. MONITORING I EVALUACIJA	33
VI. PRILOZI	34
PRILOG 1: SKRAČENICE.....	35
PRILOG 2: LITERATURA.....	35
PRILOG 3: PROCES IZRADE AKCIONOG PLANA	36
PRILOG 4: UKLJUČIVANJE JAVNOSTI I MEDIJA	37
Tabela 1 Osnovni podaci o opštini Raška	7
Tabela 2 Indikatori za monitoring sprovođenja Strateškog plana opštine Raška	10
Tabela 3 Projekti implementirani u periodu 2007 – 2011. godine.....	Error! Bookmark not defined.
Tabela 4 Broj projekata po važnosti I tipu.....	14
Tabela 5 Vrednost projekata po prioritetnoj oblasti i važnosti.....	15
Tabela 6 Vrednost projekata po prioritetni oblasti i tipu projekata	15
Tabela 7 Programi i projekti 2012 – 2016 Prioritet 1: Razvijeni i očuvani ljudski resursi.....	16
Tabela 8 Programi i projekti 2012 – 2016 Prioritet 2: Unapređeni uslovi za razvoj privrede	17
Tabela 9 Programi i projekti 2012 – 2016 Prioritet 3: Razvijeno i unapređeno selo.....	19
Tabela 10 Programi i projekti 2012 – 2016 Prioritet 4: Zdrava životna sredina sa modernom infrastrukturom .	20
Tabela 11 Programi i projekti 2012 – 2016 Prioritet 5: Efikasna lokalna uprava	21
Tabela 12 Lista 15 najvažnijih strateških projekata opštine Raška.....	22
Tabela 13 Izvori finansiranja Akcionog plana Opštine Raška po prioritetnim oblastima	30
Tabela 14 Procenjena dinamika finansiranja Akcionog plana Opštine Raška po godinama 2012 -2016	30
Grafikon 2 Prikaz hijerarhije strateškog dokumenta, akcionog plana i programa I projekata.....	13
Grafikon 3 Organizaciona struktura projektnog tima	32
Grafikon 4 Organizaciona struktura projektnog tima	32
Mapa 1: Lokacija Raške u Srbiji	7
Mapa 2 Prostorni plan.....	Error! Bookmark not defined.
Mapa 3 Mapa opštine sa lokacijama projekata	Error! Bookmark not defined.

UVOD

Lokalni održivi razvoj predstavlja proces u kome učestvuju predstavnici svih sektora (javnog, poslovnog i civilnog) na lokalnom nivou kako bi zajedničkim snagama unapredili privredu i stvorili stabilnu i održivu zajednicu.

U svetu koji se brzo i nepredvidivo menja iz dana u dan, zadovoljavanje naših ekonomskih i društvenih potreba i vođenje računa o potrebama budućih generacija postaje pravi izazov. Zato moramo da pronađemo skladan odnos između naše životne sredine i privrede, odnosno da se ponašamo prema načelima „održivog razvoja“ kako bismo i budućim generacijama ostavili mogućnost da se razvijaju.

Značajno mesto u ostvarivanju održivog razvoja zauzima strateško planiranje. Razumevanje principa na kojima počivaju strateško planiranje i njegova primena omogućava zajednicama da poboljšaju kvalitet svog života, da se bore protiv siromaštva, a da u tom procesu ne ugrožavaju životnu sredinu. Strateško planiranje pruža priliku društvu da putem participativnog i interaktivnog procesa definiše viziju budućnosti i razvojne ciljeve koji se moraju ostvariti kako bi ta vizija postala stvarnost. Ono je zapravo prvi korak ka ostvarenju vizije budućnosti.

Sprovođenje strategije zavisi od svih zainteresovanih strana i njihovog učešća u pripremi i primeni strategije. Ključni uslov za implementaciju ciljeva strategije jeste izgradnja efikasnog institucionalnog okvira na svim nivoima. Najveću odgovornost za koordinaciju i sprovođenje strategije treba da preuzmu predstavnici opštine, opštinsko veće i kancelarija za lokalni ekonomski razvoj.

Na osnovu jasno definisanog Akcionog plana treba iskoristiti napravljenu **informativnu bazu podataka** sa listom projekata i aktivnostima i definisane indikatore.

U samoj strategiji opštine glavni resurs razvoja opštine je turizam, a pre svega na Kopaoniku i Goliji. Turizam je i glavni razvojni potencijal opštine Raška. Upravo se na Kopaoniku i nalazi najznačajniji investitori u opštini Raška a samim i najznačajniji privredni subjekti u opštini Raška.

Imajući u vidu ograničene nadležnosti gradske opštine želimo da mobilishemo i druge: građane, institucije, preduzeća i NVO sa idejom i željom za napretkom. Zajedno možemo unaprediti život u gradu ali i na selu, ulagati u komunalnu infrastrukturu, poboljšati bezbednost u gradu, privući investitore, podržati razvoj preduzetništva, razvoj organske poljoprivrede, seoski turizam i poboljšati socijalne usluge .

Svesni činjenice da je na putu evropskih integracija razvoj lokalne zajednice usmeren ka tržišnom mehanizmu i da je zasnovan na iskustvu gde ekonomski napredak pojedinog područja isključivo zavisi od sposobnosti zajednice da racionalno angažuje materijalne i posebno ljudske resurse, učinimo našu viziju razvoja Raške ostvarljivom.

Pred nama se nalazi Akcioni plan od 2012 do 2016 godine. Akcioni plan predstavlja operativan dokument koji definiše redosled razrade Strategije održivog razvoja opštine Raška, tj .razradu sprovođenja strategije po godina sa odgovornostima koje iz tog dokumenta proizilaze.

Sam proces izrade Akcionog plana trajao je od Januara 2011 do Januara 2012 godine

Plan je rađen na osnovu Metodologije SLOR, koju preporučuje SKGO, a uz pomoć Programa Podrške Opštinama MSP IPA 2007 i njihovih eksperata.

I. OPŠTI PODACI O OPŠTINI RAŠKA

Raška se nalazi u jugozapadnom delu Srbije i zahvata središnji deo Ibarske doline, zapadne delove Kopaonika i istočne padine Golije. Prostire se na površini od 666 km². Dolinom Ibra ovo područje je na severu povezano sa Zapadnim Pomoravljem i Šumadijom, na jugu sa Kosovom i Metohijom, na istoku dolinom Jošanice, desnom pritokom Ibra, sa Aleksandrovačkom župom i Toplicom, i na jugozapadu Dolinom reke Raške sa Crnom Gorom.

Opština Raška ima veoma povoljan geostrateški položaj i povezana je kako regionalnim, tako i magistralnim putevima sa ostalim delom zemlje. Od Beograda je Raška udaljena 252 km.

Jaka privreda sa potencijalom u eksploataciji rudnog blaga

Na teritoriji opštine Raška postoji puno rudnog blaga koje se eksploatiše već dugi niz godina. Tu postoje rude: ugallj, magnezit, dolomit, kvarciti, duniti, septoliti, fluoriti, borni minerali, volastonit, olovo i bakarne rude.

Opština Raška 80-tih godina prošlog veka je bilo mesto prepoznato po ekonomskoj aktivnosti u sektorima rudarstva i metalnoj industriji. Dovoljno je reći da je broj radnika u kompanije („Lola-Progres“, „Zastava auto delovi“, „Ibarski rudnici“ i „Suva ruda“), premašivao 2400 radnika. Danas je većina tih firmi privatizovana

Sada na prostoru opštine Raška rade MSP preduzeća i to mlekare Milkop i FINAGRO. Oni upošljavaju oko 150 ljudi, Žitko-Produkt preduzeće iz oblasti pekarske industrije, iz oblasti građevinske industrije tu su preduzeća MEGALIT Sumnik i MEGALIT doo koje zapošljavaju oko 350 ljudi, Prima House fabrika gumenih proizvoda i creva koja zapošljava oko 80 ljudi, iz oblasti metalske industrije preduzeće Primat Baljevac koje se bavi proizvodnjom metalnih ormara i metalne ambalaže, zapošljava oko 30 ljudi i preduzeće MD Serbian koji se bavi proizvodnjom dolomita i magnezijuma zapošljava 85 radnika

Na teritoriji opštine Raška takodje rade i JP Nacionalni park Kopaonik, Park privrede Golija, Srbije šume koje zapošljavaju oko 150 ljudi.

Turizam kao najveći razvojni potencijal opštine Raška

Kopaonik je najveći planinski masiv u Srbiji. Nalazi se između reka Ibra i Sitnice na zapadu, Laba na jugoistoku, Jošanice i Kozničke reke na severu dok je istočna strana omeđena dolinom reke Rasine i Toplice. Dobio je ime po brojnim kopovima različitih ruda. Pruža se u dužini od oko 80 km, pravcem od severozapada ka jugoistoku, dosežući u srednjem delu širinu od 40 km. Površina koju pokriva masiv Kopaonika iznosi 2758 km².

Najviši vrhovi Kopaonika su : Gobelja (1934 mnm), Karaman (1936 mnm), Suvo Rudište (1976 mnm), Pančićev vrh (2017 mnm), Neveske stolice (1913 mnm).

Kopaonik je poznat kao «planina sunca», zbog velikog broja sunčanih dana tokom godine. Ne mnogo niske zimske temperature, subalpska klima, i oko 160 dana pod snegom tokom godine, čine veoma povoljne preduslove za intenzivan razvoj zimskog turizma.

Kopaonik je, 1981. godine, proglašen Nacionalnim parkom, koji obuhvata površinu od 12.106,03 ha. Nacionalni park Kopaonik predstavlja zakonom zaštićenu i tačno ograničenu oblast koja se održava u prirodnom stanju, a u njoj su zaštićeni biljni i životinjski svet, reljefni i drugi oblici i prirodne retkosti. Povoljni prirodni uslovi Kopaonika omogućili su razvoj bogatog i raznovrsnog biljnog sveta koji su

proučavali mnogi domaći i strani istraživači.

Planina Kopaonik je najveći i najpoznatiji skijaški centar u Srbiji. Ima dva turistička centra, jedan na prostoru Ravnog Kopaonika, sa brojnim smeštajnim kapacitetima, sistemom skijaških staza i žičara i ostalom turističkom infrastrukturom, a drugi, manji centar, na istočnoj padini Kopaonika, kod sela Brzeće.

Skijaški tereni se svrstavaju u terene prve kategorije, a nalaze se na nadmorskoj visini od 1.650 do 2.017 m. Turistički centar je opremljen za sve kategorije skijaša. Raspolaže sa 4 dečija lifta i mrežom od 22 žičare, koje su povezane u jedinstven sistem. Ukupna dužina žičara iznosi 17.222 m, dok je dužina ski staza 44 km. Kapacitet sistema je 13.520 skijaša na sat. Turistima, koji uživaju u alpskim disciplinama, na raspolaganju je i 20 km staza za nordijsko skijanje. Na lokaciji Crvene bare uređene su i markirane staze od 3, 5 i 10 km.

Golija

Planina Golija, sa dužinom od 32 km, je najviša planina jugozapadne Srbije, sa prostranim proplancima iznad 1200 m i vrhovima preko 1400 m. Najviši vrh Golije je Jankov kamen na 1.833 mnv. Povoljna klima čini je vazdušnom banjom. Raznovrsni biljni i životinjski svet, kao i retke vrste, daju posebnu vrednost ovoj planini – planinski javor, veliki broj vrsta ptica, retka divljač, itd.

Vlada Republike Srbije je, 2001. godine, donela Uredbu kojom se područje planine Golija proglašava „Parkom prirode“, a svrstava se u prvu kategoriju zaštite, kao prirodno dobro izuzetnog značaja. Park, ukupne površine 75.183 ha, obuhvata područja opština Ivanjica, Kraljevo, Raška, Novi Pazar i Sjenica. U opštini Raška, Park prirode Golija obuhvata katastarske opštine Biniće, Boroviće, Gradac, Kruševica i Plešin.

Golija je atraktivna turistička destinacija i tokom zimskog i letnjeg perioda. U poslednjoj deceniji Golija je dobila savremene ski-staze, žičare, kao i prateće ski-sadržaje, a posećuju je gosti iz cele Srbije, kao i inostranstva. U periodu letnjih meseci, Golija je pogodna za rekreaciju u vidu blagih šetnji i planinarenja.

Postojeće stanje ukazuje na potrebu za značajnim ulaganjima u razvoj komunalne i turističke infrastrukture na planini Golija.

Jošanička Banja

Jošanička Banja se nalazi u podnožju Kopaonika, na 550 mnv, u dolini reke Jošanice i njene pritoke Samokovke. Udaljena je od Raške 25 km, a toliko i od vrha Kopaonika, zbog čega je često nazivaju i Zelenim vratima Kopaonika. Pripada Nacionalnom parku Kopaonik. Putni pravci koji vode ka Jošaničkoj banji su u dobrom stanju.

Geotermalni izvori mineralne vode u Jošaničkoj banji se ubrajaju najtoplije u Srbiji. Banja ima pet izvora, a glavni izvor daje 7l/s, temperature 77oC. Ostali izvori su različite izdašnosti i temperature od 36oC do 75oC što predstavlja veliki geotermalni potencijal koji treba iskoristiti.

Vode Jošaničke Banje pripadaju grupi hipertermi, a sadrže natrijum, kalijum, kalcijum, hidrokarbonate, sulfate i fluor. Pogodne su za lečenje degenerativnih reumatskih oboljenja, reumatskih upala, stanja nakon povreda i korektivnih operativnih zahvata, oboljenja mišića, lumbago išijasa, ženskih bolesti, hiperacidnog gastritisa, ekcema i psorijaze, prevencije karijesa.

Smatra se da se voda iz izvora koristila, najverovatnije, još u doba Rimljana. Povoljna nadmorska visina daje Jošaničkoj banji osobine klimatskog lečilišta, pa se ona ubraja i u planinske banje Srbije.

Pored značajnog razvoja Jošaničke Banje, kao banjskog lečilišta, nakon drugog svetskog rata, banja još uvek nije razvijena u pravo banjsko lečilište visoke kategorije. Trenutni smeštajni kapaciteti u Jošaničkoj Banji su relativno mali i iznose blizu 250 postelja u privatnom i društvenom sektoru. Poslednji petogodišnji plan razvoja Srbije predviđa dalji razvoj Jošaničke Banje kao jedne od prioriternih turističkih destinacija

Mapa 1: Lokacija Raške u Srbiji

Tabela 1 Osnovni podaci o opštini Raška

	Opština Raška	Republika Srbija
Površina u km2	692	88.361
% obradivog zemljišta	48,1	65,8
Broj stanovnika (2011, prvi rezultati popisa)	25 491	7.120.666
Broj stanovnika (2002)	26 981	7.498.001
▶ Broj stanovnika do 15 godine (2002)	4 131	1.176.770
▶ Broj stanovnika 15-65 godine (2002)	17 958	5.032.805
▶ Broj stanovnika iznad 65 g.(2002)	4739	1.288.426
Broj nezaposlenih 2009.	3846	730.372
▶ nezaposleni na 1000 stanovnika (2009)	153	100
▶ % nezaposlenih žena (2009)	53,6%	52,9%
Broj zaposlenih 2009.	5156	1.889.085
Broj zaposlenih u privrednim društvima, organizacijama,.. (2009)	3430	1.396.792
▶ % zaposlenih u poljoprivredi, šumarstvu, ribarstvu	79	46.129 (3%)
▶ % zaposlenih u industriji, rudarstvu, energetici i građevini	1399	486.467 (35%)
▶ % zaposlenih u uslugama (ostale delatnosti)	1952	864.196 (62%)
Prosečne zarade bez poreza i doprinosa po zaposlenom u DIN (2009)	25 837	31.733
Broj naselja	61	6.157
Broj domaćinstava (2002)	8952	2.521.190

Izvor: Statistički godišnjak Opštine 2010, Prvi rezultati popisa 2011

II. PREGLED POSTOJĆE STRATEGIJE

Osnova za izradu Akcionog plana je Strategija održivog razvoja opštine Raška, usvojena je u maju 2009. godine i važi za period od 2009-2019. godine. Uz to za pripremu akcionog plana uzeto je u obzir i:

- ▶ Prostorni plan opštine Raška(usvojen dokument)
- ▶ Plan detaljne regulacije Suvog Rudišta
- ▶ Prostorni plan posebne namene parka prirode Goilija(Master plan skijališta Golija)
- ▶ Strateški plan socijalne zaštite Raške
- ▶ Regionalna strategija održivog razvoja Raškog i Moravičkog okruga sa planom regionalnog razvoja

S obzirom da je Strategija usvojena maja 2009 godine Koordinacioni tim se složio da nema potrebe raditi reviziju prioriteta i ciljeva same strategije.

U nastavku teksta je rezime vizije, prioriteta, mera i ciljeva strategije opštine Raška.

Vizija

„Moderna turistička opština sa očuvanom životnom sredinom, kulturno-istorijskim nasleđem i zadovoljnim ljudima.”

Za realizaciju vizije usklađena su 5 glavna razvojna strateška prioriteta. Svaki strateški prioritet ima svoje opšte i posebne ciljeve:

- ▶ **Prioritet 1:** Razvijeni i očuvani ljudski resursi
- ▶ **Prioritet 2:** Unapređeni uslovi za razvoj privrede
- ▶ **Prioritet 3:** Razvijeno i unapređeno selo
- ▶ **Prioritet 4:** Zdrava, očuvana, prostorno uređena i za život privlačna sredina sa modernom infrastrukturom
- ▶ **Prioritet 5:** Razvijena, moderna i efikasna lokalna uprava

U okviru prioriteta definisano je 19 opštih ciljeva razvoja (Grafikon 1).

Za praćenje sprovođenja strategije i postizanja ciljeva u procesu izrade akcionog plana smo definisali i indikatore održivosti (Tabela 2).

Tom prilikom smo koristili set indikatora koje je u preporučila Stalna konferencija gradova i opština u Vodiču za strateško planiranje i upravljanje lokalnim održivim razvojem u Srbiji.

Grafikon 1 Prikaz strategije opštine Raška

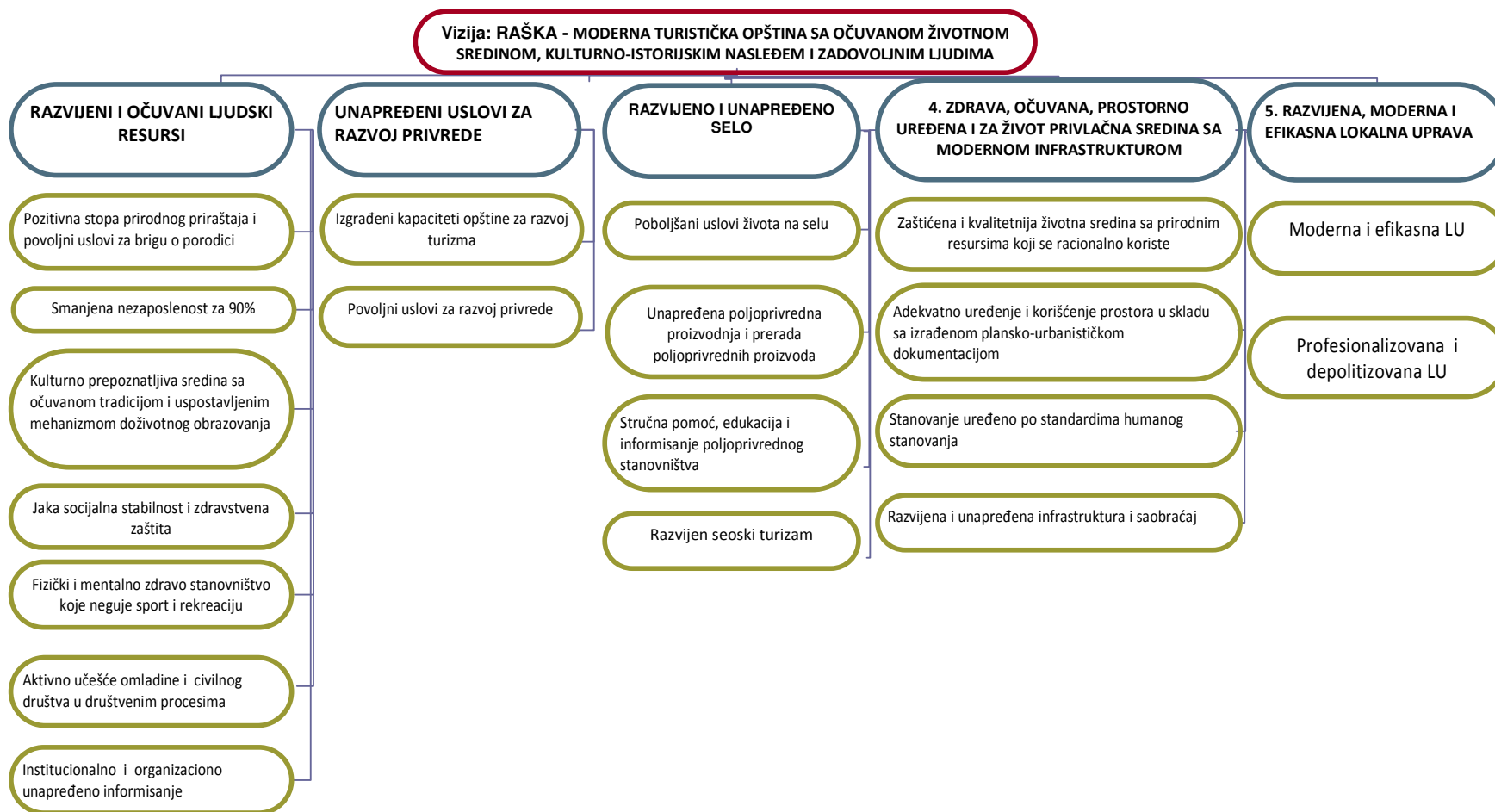

Tabela 2 Indikatori za monitoring sprovođenja Strateškog plana opštine Raška

Indikator (opis)	Izvor	Početna godina		2016
		Godina	Vrednost	Ciljana vrednost
Prioritet: RAZVIJENI I OŠUVANI LJUDSKI RESURSI				
Nezaposleni na 100 stanovnika	Opštine u Srbiji	2009	153	↘
Broj punoletnih lica korisnika usluga socijalne zaštite	Centar za socijalni rad, Opštine u Srbiji	2007	2357	↘
Prirodni priraštaj na 1000 stanovnika u opštini Raška	Opštine u Srbiji	2009	-5,3	↗
Broj izgradjenih stanova na 1000 stanovnika	Opštine u Srbiji	2009	6,1	↗
PRIORITET 2: UNAPRĐENI USLOVI ZA RAZVOJ POLJOPRIVREDE				
Broj MSP na teritoriji opštine Raška	Narodna banka Srbija (Socio-ekonomska analiza 2008)	2005	127	↗
Broj posetilaca turističkih manifestacija	TSO Raška	2009	1500	↗
Broj noćenja stranih turista	Opštine u Srbiji 2010	2009	31 222	↗
BDP po stanovniku(u dinarima)	Republički zavod za statistiku	2005	79868	↗
Prosečna zarada na teritoriji opštine Raška u dinarima	Opštine u Srbiji 2010	2009	25 837	↗
PRIORITET 3: RAZVIJENO I UNAPREĐENO SELO				
Broja živine (goveda, svinje, ovce) na teritoriji opštine	Statistika	2005	46 553	↗
Broj registrovanih ekonomskih poljoprivrednih gazdinstva u opštini Raška	Ministarstvo poljoprivrede(Socio-ekonomska analiza 2008)	2007	980	↗
Broj stabala šljiva na teritoriji opštine	Socio-ekonomska analiza 2008)	2008	450 000	↗
PRIORITET 4: ZDRAVA, OČUVANA, PROSTORNAO UREĐENA I ZA ŽIVOT PRIVLAČNA SREDINA SA MODERNOM INFRASTRUKTUROM				
Procenat otpada koji se reciklira	Opštine u Srbiji 2010	2009	0	↗
<i>Napomena: Količina otpada koji se stvori u toku godine je 6000t (2009)</i>				
Broj kilometra novoizgrađenih puteva sa savremenim kolovozom	Opštine u Srbiji 2010	2009	552(275 sa savremenim)	↗
Procenat / broj stanovnika priključenih na vodovodnu mrežu u odnosu na broj stanovnika opštine	Opštine u Srbiji 2010	2009	5690	↗
Procenat / broj stanovnika priključenih na kanalizacionu mrežu u odnosu na broj stanovnika opštine	Opštine u Srbiji 2010	2009	4730	↗
Procenat otpadnih voda koje se prečišćavaju	Opštine u Srbiji 2010	2009	0	↗
PRIORITET 5: RAZVIJENA, MODERNA I EFIKASNA LOKALNA UPRAVA				
Kvalifikaciona struktura radnika lokalne uprave	Web site www.raska.org.rs	2011	VSS-28	↗

III. IZVEŠTAJ O IMPLEMENTACIJI STRATEGIJE U PERIODU 2009-2011¹

Izradom Strategije održivog razvoja od 2009-2019 godine predviđeno je 307 programa i projekta koji bi trebali da se realizuju u periodu od 10 godina. Broj programa i projekta sa procenjenom vrednošću prikazan je u tabeli

Tabela Broj predviđenih projekta sa procenjenom vrednošću

Strateški prioritet	Broj predviđenih projekata	Procenjena vrednost (EUR)
1	52	16 430 000
2	73	41 634 700
3	27	1 334 500
4	130	66 349 047
5	25	326 500
Ukupno	307	126 074 747

U okviru prioriteta 1 – *Razvijeni i očuvani ljudski resursi* planirano je da se u prve tri godine započne sa ukupno 50 projekta ukupne projektovane vrednosti 13 985 000 Eur. U tabeli se nalazi pregled statusa projekata po godini

Godina početka projekta	Broj projekta	Predviđena godina završetka projekta	Status projekta			
			Nije započeto	Započeto	Urađeno je dosta	Završeno
2009	5	2019-5	3	1	1	0
2010	44	2010-9, 2012-1 2019-34	37	5	2	0
2011	1	2019-1	1	0	0	0

U okviru prioriteta 2 – *Unapređeni uslovi za razvoj privrede* planirano je da se u prve tri godine započne sa ukupno 60 projekta ukupne projektovane vrednosti 21 413 200 Eur

Godina početka projekta	Broj projekta	Predviđena godina završetka projekta	Status projekta			
			Nije započeto	Započeto	Urađeno je dosta	Završeno
2009	13	2010-5, 2011-3 2012-1, 2015-1 2019-3	7	1	1	4
2010	27	2010-2, 2011-8 2012-3, 2013-2 2015-5, 2016-1 2018-1, 2019-5	17	7	2	0
2011	20	2011-3, 2012-6 2013-1, 2015-1 2016-5, 2019-4	18	0	2	0

U okviru prioriteta 3 – *Razvijeno i očuvano selo* planirano je da se u prve tri godine započne sa ukupno 17 projekta ukupne projektovane vrednosti 1 227 000 Eur. U tabeli se nalazi pregled statusa projekata po godini

¹ Analiza sprovođenja strategije je urađena na osnovu podataka kojim raspolaže kancelarija za LER opštine Raška

Godina početka projekta	Broj projekta	Predviđena godina završetka projekta	Status projekta			
			Nije započetak	Započet	Urađeno je dosta	Završen
2009	5	2012-1, 2019-4	3	2	0	0
2010	12	2011-1, 2019-11	10	2	0	0
2011	0		0	0	0	0

U okviru prioriteta 4 – *Zdrava, očuvana, prostorno uređena i za život privlačna sredina sa modernom infrastrukturom* planirano je da se u prve tri godine započne sa ukupno 116 projekta ukupne projektovane vrednosti 61 184 547 Eur. U tabeli se nalazi pregled statusa projekata po godini

Godina početka projekta	Broj projekta	Predviđena godina završetka projekta	Status projekta			
			Nije započetak	Započet	Urađeno je dosta	Završen
2009	26	2010-5, 2011-3 2012-1, 2015-1 2019-3, 2019-4	3	2	7	14
2010	67	2010-3, 2011-41 2012-7, 2013-6 2014-1, 2015-3 2016-1, 2017-3 2019-2	27	8	18	14
2011	23		17	1	2	3

U okviru prioriteta 5 – *Razvijena moderna i efikasna lokalna samouprava* je da se u prve tri godine započne sa ukupno 25 projekta ukupne projektovane vrednosti 326 500 Eur. U tabeli se nalazi pregled statusa projekata po godini

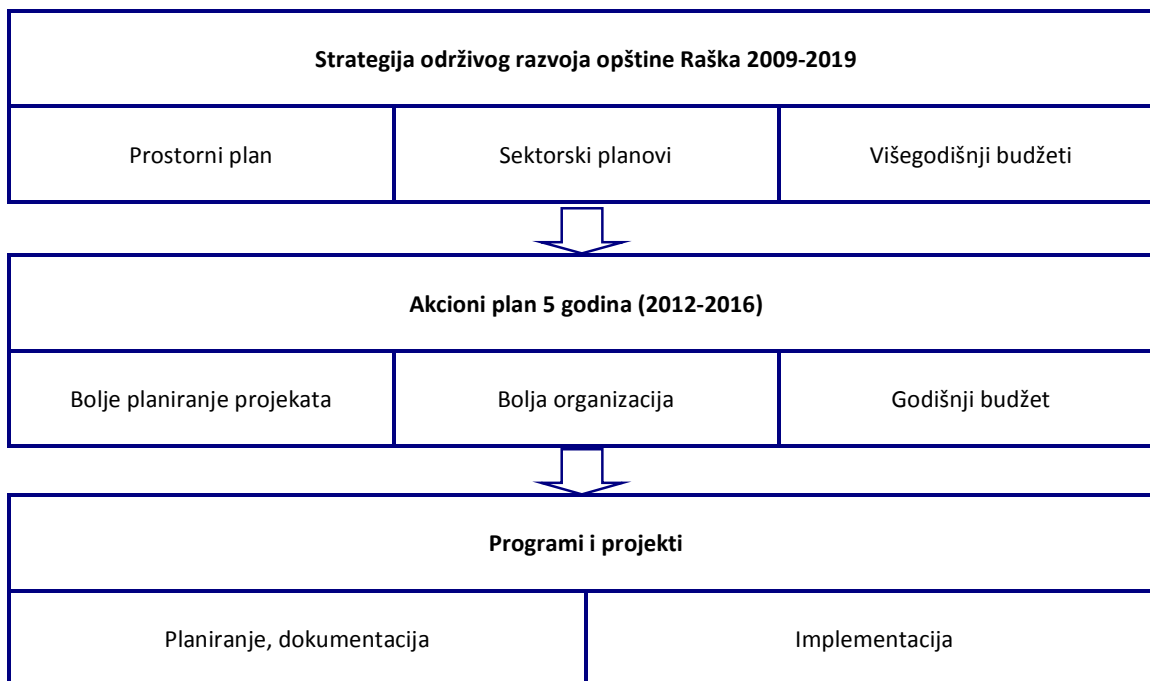
Godina početka projekta	Broj projekta	Predviđena godina završetka projekta	Status projekta			
			Nije započetak	Započet	Urađeno je dosta	Završen
2009	12	2010-6, 2012-3 2013-1, 2014-3 2019-1	5	4	3	0
2010	11	2011-4, 2016-7	4	6	1	0
2011	2	2016-2	1	1	0	0

IV. AKCIONI PLAN OD 2012. GODINE DO 2016. GODINE

4.1. Preduslovi i pretpostavke

Akcionni plan je operativni alat za implementaciju Strategije održivog razvoja opštine Raška 2009 - 2019 i okvir za bolje planiranje budžeta i efikasniju organizaciju projektnog rada u opštini. Akcionni plan obuhvata listu najbitnijih projekata ili programa (u slučaju kada pričamo o dugoročnom sprovođenju neke mere kroz više projekata ili subvencija) uz pomoć kojih će Opština Raška za sledećih pet godina ostvariti postavljene razvojne ciljeve.

Grafikon 1 Prikaz hijerarhije strateškog dokumenta, akcionog plana i programa i projekata

Pretpostavke na kojima je zasnovan ovaj akcionni plan su:

- ▶ U akcionnom planu se nalaze projekti koji su bili identifikovani u fazi pripreme Strategije održivog razvoja opštine Raška 2009- 2019 i projektne ideje koje su se javile poslednjih godina ili tokom izrade akcionog plana, i na panel diskusijama sa zainteresovanim stranama.
- ▶ Projekti su podeljeni po tipu u a) projekte koje kao investitor sprovodi država, b) regionalne projekte koje sprema više opština, c) opštinske projekte i d) projekte koji su interesantni za privlačenje privatnih investitora.
- ▶ Za svaki projekat opredeljen je nosilac, partneri, vrednost, vremenski plan, usklađenost sa urbanistički i prostornim dokumentima i procenjena spremnosti tehničke i investicione dokumentacije.
- ▶ Za većinu projekata finansijske vrednosti su procenjene, pošto za sve ne postoji tehnička dokumentacija ili studije izvodljivosti. Tek kada projektna ideja bude bolje razrađena, moći ćemo da definišemo realnije vrednosti.
- ▶ Sve vrednosti projekata su predstavljene u stalnim cenama za 2011. godinu.
- ▶ Opština Raška nema sopstvenih izvora finansiranja projekata. Za potrebe ovog plana procenjen je godišnji razvojni kapacitet budžeta u visini od 1.700.000 EUR koji može, da se odvoji za razvojne projekte.
- ▶ Potencijalno kofinansiranje donatora procenili smo na osnovu poznavanja potencijalnih izvora finansiranja. Visinu kofinansiranja donatora i ministarstva procenili smo na osnovu iskustava i sledećih pretpostavki:

- 90% za projekte socijale,
- 85% za javne infrastrukturne projekte potencijalno kofinansirane EU IPA i drugi donatora,
- 50%-70% za projekte koje kofinansiraju ministarstva,
- 50% za preduzetničke projekte u oblasti privrede i poljoprivrede.

Nakon identifikovanja svih potencijalnih projekata uradili smo i prioritizaciju projekata. Na taj način smo dobili portfelj projekata Opštine Raška koji su podeljeni u tri grupe:

- ▶ **Projekti najviše važnosti 1:** projekti koji su strateški najvažniji za građane ali ih treba sprovesti i zbog nacionalnih propisa i programa; imaju velik uticaj i sinergiju sa drugim merama ali nekada i opštinama; za njih se treba najviše zalagati u pripremi, sprovođenju i finansiranju iz sredstava opštine i donatora.
- ▶ **Projekti srednje važnosti 2:** projekti koji su važni i za koje treba da se podigne spremnost na viši nivo i traže dodatni izvor finansiranja.
- ▶ **Projekti najmanje važnosti 3:** projekti koji nisu najspremniji ili nemaju veći socio-ekonomski uticaj ili značaj za veću grupu stanovnika; ukoliko se obezbedi finansiranje onda će se i ovi projekti sprovesti.

4.2. Programi i projekti

Strategija održivog razvoja opštine Raška 2009 - 2019 obuhvata 48 projekata od kojih je 16 najvažnijih, 25 srednje važnih i 7 projekata manje važnosti. 16 strateških projekata su detaljnije prikazani u tabeli 6.

Struktura projekata po prioritetima, vrednostima, važnosti i tipu je prikazana u tabelama 4 do 6. Svi projekti su detaljnije predstavljeni u tabelama 7 - 10.

Tabela 3 Broj projekata po važnosti i tipu

P	Naslov projekta/programa	Procenjena ukupna vrednost projekta u €	Projekti ukupno		Važnost			Tip			
			Broj	%	1	2	3	O	R	D	JPP
	Ukupno	59.920.900	48		16	25	7	35	3	5	5
				100%	33%	52%	15%	73%	6%	10%	10%
1	Razvijeni i očuvani ljudski resursi	1.755.000	8	17%	2	5	1	8	0	0	0
2	Unapređeni uslovi za razvoj privrede	26.705.000	21	44%	8	9	4	11	3	2	5
3	Razvijeno i unapređeno selo	3.160.000	3	6%	1	2	0	2	0	1	0
4	Zdrava životna sredina sa modernom infrastrukturom	28.263.900	14	29%	5	7	2	12	0	2	0
5	Efikasna lokalna uprava	37.000	2	4%	0	2	0	2	0	0	0

Tabela 4 Vrednost projekata po prioritetnoj oblasti i važnosti

P	Naslov projekta/programa	Procenjena ukupna vrednost projekta u €	% po vrednosti	Važnost		
				1	2	3
	Ukupno	59.920.900	100%	26.547.000	24.593.000	8.880.900
			100%	44%	41%	15%
1	Razvijeni i očuvani ljudski resursi	1.755.000	3%	850.000	780.000	125.000
2	Unapređeni uslovi za razvoj privrede	26.705.000	45%	4.855.000	13.450.000	8.400.000
3	Razvijeno i unapređeno selo	3.160.000	5%	60.000	3.100.000	0
4	Zdrava životna sredina sa modernom infrastrukturom	28.263.900	47%	20.782.000	7.226.000	355.900
5	Efikasna lokalna uprava	37.000	0%	0	37.000	0

Tabela 5 Vrednost projekata po prioritetnoj oblasti i tipu projekata

P	Naslov projekta/programa	Procenjena ukupna vrednost projekta u €	Tip projekata			
			Opštinski (O)	Regionalni (R)	Državni (D)	JPP
	Ukupno	59.920.900	23.205.900	6.100.000	20.880.000	9.735.000
		100%	39%	10%	35%	16%
1	Razvijeni i očuvani ljudski resursi	1.755.000	1.755.000	0	0	0
2	Unapređeni uslovi za razvoj privrede	26.705.000	7.170.000	6.100.000	3.700.000	9.735.000
3	Razvijeno i unapređeno selo	3.160.000	160.000	0	3.000.000	0
4	Zdrava životna sredina sa modernom infrastrukturom	28.263.900	14.083.900	0	14.180.000	0
5	Efikasna lokalna uprava	37.000	37.000	0	0	0

Legenda za tabele 7 – 11

	Pripremna faza
	Faza implementacije
	Koncepti projekata

Tabela 6 Programi i projekti 2012 – 2016 Prioritet 1: **Razvijeni i očuvani ljudski resursi**

B	P	C/M	Naslov projekta/programa	Tip	Vodeća organizacija	Partneri	Procjenjena ukupna vrednost projekta u €	Ucesce opštine u €	Drugi izvori u €	Potencijalni drugi izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016	Nakon 2016	Važnost
1	1	1.3.	Izgradnja zgrade biblioteke i galerije	O	Centar za kulturu	Opština Raška	500.000	250.000	250.000	Ministarstvo kulture, EU IPA	200.000	200.000	100.000				1
2	1	1.3.	Formiranje zavicajnog muzeja	O	Centar za kulturu	Opština Raška	100.000	15.000	85.000	Ministarstvo kulture, EU IPA - Prekogranična		50.000	50.000				2
3	1	1.3.	Osnivanje muzičke škole u Raškoj	O	Opština Raška		30.000	15.000	15.000	Ministarstvo prosvete i nauke		20.000	10.000				2
4	1	1.4.	Formiranje hitne sluzbe (nabavka opreme, uredjenje prostora i formiranje tima)	O	Dom zdravlja	Opština Raška	350.000	50.000	300.000	Ministarstvo zdravlja, Različiti drugi donatori	17.500	122.500	210.000				1
5	1	1.4.	Nabavka savremene medicinske opreme za Dom	O	Dom zdravlja	Opština Raška	300.000	45.000	255.000	Ministarstvo zdravlja, Različiti	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000		2
6	1	1.4.	Unapredjenje postojećih usluga socijalne zaštite	O	Opština Raška	CSR	100.000	40.000	60.000	MRSP, različiti donatori		25.000	25.000	25.000	25.000		2
7	1	1.5.	Izdragnja sportsko rekreativnih prostora u prirodi (pesacke staze, trim)	O	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	125.000	18.750	106.250	Ministarstvo sporta, MEER, Progres, Različiti		62.500	62.500				3
8	1	1.6.	Formiranje kreativnog centra u Gradcu (Skola u prirodi, Kreativno-rekreativni centar)	O	Opština Raška	Udruženja građana	250.000	37.500	212.500	Ministarstvo prosvete, EU IPA Prekogranična	50.000	50.000	150.000				2

Tabela 7 Programi i projekti 2012 – 2016 Prioritet 2: Unapređeni uslovi za razvoj privrede

B	P	C/M	Naslov projekta/programa	Tip	Vodeća organizacija	Partneri	Procjenjena ukupna vrednost projekta u €	Ucesce opštine u €	Drugi izvori u €	Potencijalni drugi izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016	Nakon 2016	Važnost	
9	2	2.1.	Regulacije reke Samokovke i Jošanice	D	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška, Srbija vode	200.000	100.000	100.000	MEER, Srbija voda		100.000	100.000				1	
10	2	2.1.	Eliktrifikacija turističkih zona Vrhovi, Odvracnica, Seremetovica I Goljijska Reka	D	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Vlada RS, Opština Raška	3.500.000	1.785.000	1.715.000	MIE, Elektro privreda Srbije		350.000	1.500.000	1.650.000			2	
11	2	2.1.	Izrada studije izvodljivosti i projektno tehničke dokumentacije za izgradnju gondole Jošanička Banja – Kopaonik	JPP	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška	200.000	30.000	170.000	MEER, Progres, privreda		60.000	80.000	60.000			1	
12	2	2.1.	Izgradnja sportsko rekreativnog kompleksa Jezero	JPP	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška	3.500.000	350.000	3.150.000	Razvojne banke, krediti, Javno-privatno partnerstvo, MEER	35.000	140.000	875.000	1.400.000	1.050.000		3	
13	2	2.1.	Parking garaže na Kopaoniku	JPP	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška	1.100.000	110.000	990.000	Razvojne banke, krediti, Javno-privatno		55.000	55.000	440.000	550.000		3	
14	2	2.1.	Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže za otpadne vode sa postrojenjem za	O	JKP "Raška"	Opština Raška	1.000.000	200.000	800.000	MEER, MŽSRPP, EU IPA	50.000	50.000	200.000	400.000	300.000		1	
15	2	2.1.	Završetak puta Kutli-Seremetovica-Česta vrela-Odvracnica	O	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška	3.000.000	450.000	2.550.000	MIE, MERR, Druge opštine	75.000	75.000	1.050.000	1.800.000			1	
16	2	2.1.	Formiranje turističko-informativnih centara sa suvenirnicama na Kopaoniku	O	TSO Raška	Opština Raška	100.000	30.000	70.000	MEER, Progres	25.000	75.000					2	
17	2	2.1.	Kategorizacija i edukacija za turističke objekate na području opštine Raška	O	Opština	TSO Raška	50.000	25.000	25.000	Privatni, MEER, Rauličiti drugi donatori	25.000	25.000					2	
18	2	2.1.	Trans romanika-Putevi romaničke kulture (Deo u Gradcu)	O	TSO Raška	Opština Raška	50.000	15.000	35.000	MERR, EU IPA	30.000	20.000					2	
19	2	2.1.	Revitalizovanje starih etno objekata - stvaranje etno sela u Gradcu	O	Opština Raška	TSO Raška	2.500.000	250.000	2.250.000	MŽSRPP, MERR, EU IPA- Ruralni razvoj, privatni			250.000	500.000	750.000	1.000.000		3

B	P	C/M	Naslov projekta/programa	Tip	Vodeća organizacija	Partneri	Procjenjena ukupna vrednost projekta u €	Ucesce opštine u €	Drugi izvori u €	Potencijalni drugi izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016	Nakon 2016	Važnost
20	2	2.1.	Izgradnja vodovodne i kanalizacione mreže za turističke zone Vrhovi, Odvracenica, Seremetovica I Goljska Reka (regionalni projekat sa 3 opštine)	R	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	2.500.000	375.000	2.125.000	MERR, MŽSRPP, EU IPA	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000		2
21	2	2.1.	Golija-izgradnja puta Kruševica-Biniči-Ugljari (regionalni projekat sa Ivanjicom)	R	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	2.300.000	345.000	1.955.000	MIE, MERR, Druge opštine		57.500	57.500	460.000	460.000	1.265.000	2
22	2	2.1.	Izrada turističkog puta Golije (Kružni put koji spaja svih 5 opština)	R	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	1.300.000	195.000	1.105.000	MIE, MERR, EU IPA, Druge opštine			32.500	32.500	260.000	975.000	3
23	2	2.2.	Infrastrukturno uređenje i opremanje industrijskih zona (po fazama)	JPP	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	3.935.000	1.000.000	2.935.000	Privatni, MEER, EU IPA, razvojni krediti				733.750	733.750	2.467.500	2
24	2	2.2.	Uređenje prostora za brown field investiranje	JPP	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	1.000.000	200.000	800.000	Privatni, MEER, EU IPA, razvojni krediti		50.000	50.000	250.000	250.000	400.000	2
25	2	2.2.	Kompjuterizacija javnih službi I opštine (digitalizacija)	O	Opština Raška		20.000	20.000	0		10.000	10.000					1
26	2	2.2.	Izrada master plana industrijske zone i zona za green field investiranje	O	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	25.000	12.500	12.500	MERR, Progres		15.000	10.000				1
27	2	2.2.	Izrada master plana za brown field investiranje	O	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	10.000	5.000	5.000	MERR, Progres	10.000						1
28	2	2.2.	Razvoj sistema podsticajnih mera za zapošljavanje kadrova iz Raške i njihovo	O	Opština Raška		400.000	400.000	0		40.000	90.000	90.000	90.000	90.000		1
29	2	2.2.	Osnivanje trening centra za razvoj IMSP	O	Opština Raška		15.000	7.500	7.500	MERR	15.000						2

Tabela 8 Programi i projekti 2012 – 2016 Prioritet 3: **Razvijeno i unapređeno selo**

B	P	C/M	Naslov projekta/programa	Tip	Vodeća organizacija	Partneri	Procjenjena ukupna vrednost projekta u €	Ucesce opštine u €	Drugi izvori u €	Potencijalni drugi izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016	Nakon 2016	Važnost
30	3	3.2.	Regulacija rečnog korita reke Raške (Regionalni projekat sa Tutinom, Novim Pazarom, Raska)	D	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	3.000.000	300.000	2.700.000	Srbija vode, Druge opštine	600.000	600.000	600.000	600.000	300.000	300.000	2
31	3	3.2.	Podrška izgradnji novih hladnjača i kapaciteta za skladištenje voća	O	Opština Raška		60.000	6.000	54.000	MPTŠV, US Aid, EU Ruralni razvoj		30.000	30.000				1
32	3	3.2.	Program za povećanje zasada za bobičasto, jabučasto voće	O	Opština Raška		100.000	10.000	90.000	MPTŠV, US Aid, EU Ruralni razvoj			50.000	50.000			2

Tabela 9 Programi i projekti 2012 – 2016 Prioritet 4: Zdrava životna sredina sa modernom infrastrukturom

B	P	C/M	Naslov projekta/programa	Tip	Vodeća organizacija	Partneri	Procijenjena ukupna vrednost projekta u €	Ucesce opštine u €	Drugi izvori u €	Potencijalni drugi izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016	Nakon 2016	Važnost	1
33	4	4.1.	Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže sa postrojenjem za prečišćavanje na Kopaoniku	D	Vlada RS	JKP Raska, Opština	12.180.000	1.250.000	10.930.000	MIE, EU IPA		2.436.000	2.436.000	2.436.000	2.436.000	2.436.000	1	1
34	4	4.1.	Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže sa postrojenjem za prečišćavanje u Raškoj	O	JKP Raska	Opština Raška	8.240.000	1.000.000	7.240.000	MIE, EU IPA	412.000	1.000.000	2.000.000	2.000.000	2.828.000		1	1
35	4	4.1.	Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže sa postrojenjem za prečišćavanje u Baljevcu	O	JKP Raska	Opština Raška	2.120.000	500.000	1.620.000	MIE, EU IPA		250.000	250.000	500.000	500.000	620.000	2	
36	4	4.1.	Sanacija postojećeg gradskog smetlišta	O	JKP Raska	Opština Raška	1.000.000	200.000	800.000	MŽSRPP, MIE, EU IPA			330.000	330.000	340.000		2	
37	4	4.2.	PGR Baljevca i Jošaničke Banje	O	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	30.000	3.000	27.000	Progres	20.000	10.000					2	
38	4	4.4.	Rekonstrukcija i sanacija vodovoda na Kopaoniku (vodovodne mreža i postrojenje)	D	Vlada RS	Opština Raška	2.000.000	600.000	1.400.000	Vlada RS, MIE		700.000	700.000	600.000			2	
39	4	4.4.	Izgradnja mosta u Rvatima preko reke Ibar	O	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	165.000	30.000	135.000	MIE, MERR, Srbija vode		100.000	65.000				1	1
40	4	4.4.	Regulacija desne obale reke Ibra u centru Raške	O	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	97.000	30.000	67.000	MIE, MERR, Srbija vode	30.000		67.000				1	1
41	4	4.4.	Izrada studije izvodljivosti za korišćenje energije toplotnih izvora u Jošaničkoj Banji	O	Opština Raška		100.000	20.000	80.000	Progres		100.000					1	1
42	4	4.4.	Izgradnja mosta u selu Kaznoviće preko reke Ibar	O	JP Direkcija za urbanizam i izgranju	Opština Raška	176.000	17.600	158.400	MIE, MERR, Srbija vode			176.000				2	

B	P	C/M	Naslov projekta/programa	Tip	Vodeća organizacija	Partneri	Procjenjena ukupna vrednost projekta u €	Ucesce opštine u €	Drugi izvori u €	Potencijalni drugi izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016	Nakon 2016	Važnost
43	4	4.4.	Rekonstrukcije crpne stanice u Brvenici	O	JKP Raska, Opština	Opština Raška	1.000.000	400.000	600.000	MIE, EU IPA	300.000	300.000	400.000				2
44	4	4.4.	Rekonstrukcija magistralnog cevovoda od PPV do bazena u Vlasovu u dužini od 4 km	O	JKP Raska	Opština Raška	900.000	300.000	600.000	MIE, EU IPA	300.000	300.000	300.000				2
45	4	4.4.	Izgradnja mosta u Tusniću preko reke Ibar	O	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška	175.900	17.590	158.310	MIE, MERR				87.950	87.950		3
46	4	4.4.	Formiranje parkirališta u Raškoj	O	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška	80.000	80.000	0				40.000	40.000			3

Tabela 10 Programi i projekti 2012 – 2016 Prioritet 5: **Efikasna lokalna uprava**

B	P	C/M	Naslov projekta/programa	Tip	Vodeća organizacija	Partneri	Procjenjena ukupna vrednost projekta u €	Ucesce opštine u €	Drugi izvori u €	Potencijalni drugi izvori finansiranja	2012	2013	2014	2015	2016	Nakon 2016	Važnost
47	5	5.1.	Call centar- funkcionisanje javnih službi	O	Opština Raška		7.000	3.500	3.500	Različiti donatori	7.000						2
48	5	5.1.	Projekat "bez prepreka"	O	Opština Raška		30.000	10.000	20.000	MRSP, različiti donatori	30.000						2

Tabela 11 Lista 15 najvažnijih strateških projekata opštine Raška

B	P	C/M	Opšti cilj	Naslov projekta/programa	Tip	Vodeća organizacija	Partneri	Odgovorno odeljenje/telo	U saglasnosti se prostornim planom (Da/Ne)	Reseno pravno-imovinski (Da/Ne/Nije potrebno)	Koncept projekta (Da/Ne)	Idejni projekat (Da/Ne/Nije potrebno)	Fiabiliti studija (Da/Ne/Nije potrebno)	Glavni projekat (Da/Ne/Nije potrebno)	Dobijene dozvole (Da/Ne/Nije potrebno)	Projektna aplikacija (Da)	Procenjena ukupna vrednost projekta u €	Ucesce opštine u €	Drugi izvori u €	Potencijalni drugi izvori finansiranja	Važnost
1	1	1.3.	1.3. Kulturno prepoznatljiva sredina sa očuvanom tradicijom i uspostavljenim mehaničnom	Izgradnja zgrade biblioteke i galerije	O	Centar za kulturu	Opština Raška	Služba LER	DA	DA	Da	Da	nije potreban	DA	Da	Da	500.000	250.000	250.000	Ministarstvo kulture, EU IPA	1
4	1	1.4.	1.4.1.2. Projekat: "Približiti lekara pacijentu"	Formiranje hitne službe (nabavka opreme, uredjenje prostora i formiranje tima)	O	Dom zdravlja	Opština Raška	Služba LER		nije potrebno	Ne	Nije potrebno	Nije potrebno	nije potrebno	nije potrebno	NE	350.000	50.000	300.000	Ministarstvo zdravlja, Različiti drugi donatori	1
9	2	2.1.	2.1.6. Jošanička Banja - savremeni wellness i spa centar	Regulacije reke Samokovke i Jošanice	D	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška, Srbija vode	Služba LER	DA	DA	Ne	Da	Nije potrebno	Ne	Ne	Ne	200.000	100.000	100.000	MEER, Srbija voda	1
11	2	2.1.	2.1.7. Usklađena turistička ponuda Jošaničke Banje i Kopaonika	Izrada studije izvodljivosti i projektno tehničke dokumentacije za izgradnju gondole Jošanička Banja – Kopaonik	JPP	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška	Služba LER	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	200.000	30.000	170.000	MEER, Progres, privreda	1
14	2	2.1.	2.1.6. Jošanička Banja - savremeni wellness i spa centar	Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže za otpadne vode sa postrojenjem za preciscavanje u	O	JKP "Raška"	Opština Raška	JKP "Raška", Služba LER Raška	Da	Ne	Ne	Ne	Nije potrebno	Ne	Ne	Ne	1.000.000	200.000	800.000	MEER, MŽSRPP, EU IPA	1
15	2	2.1.	2.1.9 Izgrađena i unapređena infrastruktura i putna mreža u funkciji razvoja turizma i poboljšanje turističke ponude.	Završetak puta Kut-Šeremetovica-Česta vrela-Odvračenica	O	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška	Služba LER	Da	Da	Ne	Da	Nije potrebno	Da	Da	Ne	3.000.000	450.000	2.550.000	MIE, MERR, Druge opštine	1
25	2	2.2.	2.2.1. Podrška opštinske samouprave razvoju privred i MSP	Kompjuterizacija javnih službi i opštine (digitalizacija podataka, umrežavanje,) i izrada internet portala „Raška mesto za investiranje“	O	Opština Raška		Služba LER	Da	nije potrebno	Ne	Nije potrebno	Nije potrebna	nije potrebno	nije potrebno	Ne	20.000	20.000	0		1
26	2	2.2.	2.2.2. Izrađene i opremljene industrijske zone za green field i brownfield	Izrada master plana industrijske zone i zona za green field investiranje	O	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška	Služba LER	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	25.000	12.500	12.500	MERR, Progres	1
27	2	2.2.	2.2.2. zdrađene i opremljene industrijske zone za green field i	Izrada master plana za brown field investiranje	O	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška	Služba LER	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	10.000	5.000	5.000	MERR, Progres	1
28	2	2.2.	2.2.5. Uspostavljan sistem obravovanja kadrova uskaljenog sa potrebama privrede	Razvoj sistema podsticajnih mera za zapošljavanje kadrova iz Raške i njihovo zadržavanje u Opštini	O	Opština Raška		Služba LER	Da	Nije potrebno	Ne	Nije potrebno	Nije potrebno	Nije potrebno	Ne	Ne	400.000	400.000	0		1
31	3	3.2.	3.2. Unapređena poljoprivredna proizvodnja i preradu poljoprivrednih proizvoda	Podrška izgradnji novih hladnjača i kapaciteta za skladištenje voća	O	Opština Raška		Služba LER, Referent za poljoprivredu	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	60.000	6.000	54.000	MPŤŠV, US Aid, EU Ruralni razvoj	1
33	4	4.1.	4.1.3. Upravljanje otpadnim vodama i čvrstim otpadom obavlja se u skladu sa principima održivog razvoja	Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže sa postrojenjem za prečišćavanje na Kopaoniku	D	Vlada RS	JKP Raska, Opština	Služba LER	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	12.180.000	1.250.000	10.930.000	MIE, EU IPA	1
34	4	4.1.	4.1.3. Upravljanje otpadnim vodama i čvrstim otpadom obavlja se u skladu sa principima održivog razvoja	Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže sa postrojenjem za prečišćavanje u Raškoj	O	JKP Raska	Opština Raška	Služba LER	Da	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	8.240.000	1.000.000	7.240.000	MIE, EU IPA	1
39	4	4.4.	4.4. Razvijena i unapređena infrastruktura i saobraćaj	Izgradnja mosta u Rvatima preko reke Ibar	O	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška	Služba LER	Da	Da	NE	Da	Nije potrebno	Da	NE	Ne	165.000	30.000	135.000	MIE, MERR, Srbija vode	1
40	4	4.4.	4.4. Razvijena i unapređena infrastruktura i saobraćaj	Regulacija desne obale reke Ibra u centru Raške	O	JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	Opština Raška	Služba LER	Da	Da	Ne	da	Nije potrebno	Da	Ne	Ne	97.000	30.000	67.000	MIE, MERR, Srbija vode	1
41	4	4.4.	4.4. Razvijena i unapređena infrastruktura i saobraćaj	Izrada studije izvodljivosti za korišćenje energije toplotnih izvora u Jošaničkoj Banji	O	Opština Raška		Služba LER	Da	Ne	Ne	NE	Nije potrebno	NE	Ne	NE	100.000	20.000	80.000	Progres	1

Broj	Priorit	Mera	Naziv akcije/projekta	Fotografija	Nosilac	Vrednost (u €)	Indikatori
1	1	1.3	Izgradnja zgrade biblioteke i galerije		Centar za kulturu	500.000	Output: Izgrađena biblioteka i formirana galerija Uticao: Veći stepen kulturnih dešavanja i izložbi, Veći broj građana koristi usluge nove i savremene biblioteke
4	1	1.4	Formiranje hitne službe (nabavka opreme, uredjenje prostora i formiranje tima)		Dom zdravlja	350.000	Output: Nabavljena sanitetska vozila i formirana služba, Uticao: Hitna služba za sve građane Raške i okolnih sela(oko 5000), stopa smrtnosti je niža
9	2	2.1	Regulacije reke Samokovke i Jošanice		JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	200.000	Output: Regulisane reke Uticao: Kvalitetniji život građana uz obale reka, očuvana životna sredina

Broj	Priorit	Mera	Naziv akcije/projekta	Fotografija	Nosilac	Vrednost (u €)	Indikatori
11	2	2.1	Izrada studije izvodljivosti i projektne tehničke dokumentacije za izgradnju gondole Jošanička Banja – Kopaonik		JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	200.000	Output: Izgradjena gondola Uticao: Smanjena gužva na Kopaoniku, omogućen slobodan parking,
14	2	2.1	Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže za otpadne vode sa postrojenjem za prečišćavanje u Jošaničkoj Banji		JKP "Raška"	1.000.000	Output: Izgrađena kanalizaciona mreža za otpadne vode Uticao: Smanjeno zagađenje životne sredine
15	2	2.1	Završetak puta Kuti-Šeremetovica-Česta vrela-Odvračenica		JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	3.000.000	Output: Izgrađen put Uticao: ...Olakšana komunikacija građana koji-ive u ovim selima

Broj	Priorit	Mera	Naziv akcije/projekta	Fotografija	Nosilac	Vrednost (u €)	Indikatori
25	2	2.2	Kompjuterizacija javnih službi I opštine (digitalizacija podataka, umrežavanje,..) i izrada internet portala „Raška mesto za investiranje“		Opština Raška	20.000	Output: Nabavljena savremena IT oprema Uticao: Bolji kvalitet usluge koji pruža opština
26	2	2.2	Izrada master plana industrijske zone i zona za green field investiranje		JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	25.000	Output: Izrađena master plan i privučeni novi investitori Uticao: Nova radna mesta za građane Raške
27	2	2.2	Izrada master plana za brown field investiranje		JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	10.000	Output: Dokument sa definisanim prostorom za investiranje Uticao: Nova radna mesta i privlačenje investitora

Broj	Priorit	Mera	Naziv akcije/projekta	Fotografija	Nosilac	Vrednost (u €)	Indikatori
28	2	2.2	Razvoj sistema podsticajnih mera za zapošljavanje kadrova iz Raške i njihovo zadržavanje u Opštini		Opština Raška	400.000	Output: Podeljene stipendije za najbolje đake Uticao: Nova radna mesta i mogućnost za sprečavanje migracije
31	3	3.2	Podrška izgradnji novih hladnjača i kapaciteta za skladištenje voća		Opština Raška	60.000	Output: Povećani skladišni kapaciteti Uticao: Nova radna mesta
33	4	4.1	Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže sa postrojenjem za prečišćavanje na Kopaoniku		Vlada RS	12.180.000	Output: Rekonstruisana i izgrađena kanalizaciona mreža Uticao: Zdrava, nezagađena životna sredina

Broj	Priorit	Mera	Naziv akcije/projekta	Fotografija	Nosilac	Vrednost (u €)	Indikatori
34	4	4.1	Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže sa postrojenjem za prečišćavanje u Raškoj		JKP Raska	8.240.000	Output: Rekonstruisana i izgrađena kanalizaciona mreža u Raškoj Uticao: Zdrava, nezagađena životna sredina
39	4	4.4	Izgradnja mosta u Rvatima preko reke Ibar		JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	165.000	Output: Izgrađen most Uticao: Olakšana komunikacija sa drugim delovima Opštine

Broj	Priorit	Mera	Naziv akcije/projekta	Fotografija	Nosilac	Vrednost (u €)	Indikatori
40	4	4.4	Regulacija desne obale reke Ibra u centru Raške		JP Direkcija za urbanizam i izgradnju	97.000	Output: Regulisana obala Uticaj: Zdraviji uslovi za život građana Raške
41	4	4.4	Izrada studije izvodljivosti za korišćenje energije toplotnih izvora u Jošaničkoj Banji		Opština Raška	100.000	Output: Izrađena studija za korišćenje energije toplotnih izvora Uticaj: Zdraviji uslovi za život građana Jošaničke Banje

V. FINANSIJSKI I IMPLEMENTACIONI OKVIR

5.1. Finansijski okvir

Akcionni plan opštine Raška za period 2012 – 2016 obuhvata 48 projekata u ukupnoj vrednosti **59.920.900 €**.

Treba naglasiti da je od toga lokalnog karaktera (investitor i nosilac je isključivo opština) 35 projekata u ukupnoj vrednosti **23.205.900 €**, što predstavlja 39% vrednosti celokupnog plana.

Značajni deo plana su projekti od državnog značaja. Među njima je najviše infrastrukturnih projekata koji se odnose na investicije u komunalnu infrastrukturu na Kopaoniku, elektrifikaciju Golije i regulaciju reka. Državni projekti su procenjeni na 20 miliona eura i predstavljaju 35% čitavog plana.

Od svih projekata izdvojili smo i projekte koji bi mogli da se finansiraju kroz javno-privatno partnerstvo ili kroz kredite razvojnih banaka. Takvih projekata ima 5 i procenjeni su na 9,7 miliona eura.

Za opštinu su značajna i 3 regionalna projekta koji će sprovoditi više opština zajedno, i među njima i Raška. Regionalni projekti su procenjeni na 6 miliona eura.

Finansijski najznačajniji su iz oblasti unapređenja uslova za ekonomski razvoj (45%) i zaštitu životne sredine koji obuhvataju (47%) vrednosti akcionog plana. Među njima oko 18 milion evra predstavljaju državni projekti, kod kojih opština kofinansira manji deo.

Celokupna vrednost akcionog plana predstavlja značajan obim sredstava koje Opština Raška, samo sa vlastitim budžetskim sredstvima, bez dodatnih sredstava, ne može da realizuje. Na osnovu analize procenjujemo, da je opštinski budžet u mogućnosti, da kofinansira razvojne projekte u visini od 1,7 mio EUR godišnje (cca 8,5 miliona EUR za 5 godina). Preostalo finansiranje projekata treba privući kvalitetnim projektima. Opština mora da privuče značajna spoljna sredstva. 80% plana zavisi od države i drugih očekivanih finansijera, što je izuzetno visok i rizičan deo. Dodatno finansiranje je planirano iz sledećih izvora:

- ▶ Bespovratna sredstva iz državnog budžeta – pojedinačnih sektorskih politika (ministarstva)
- ▶ Bespovratna sredstva Evropske unije – prvenstveno IPA fondovi
- ▶ Bespovratna sredstva drugih donatora – USAID, PROGRES, privatni donatori, ..
- ▶ Krediti za javne investicije, naročito za infrastrukturu i životnu sredinu
- ▶ Javno – privatno partnerstvo naročito na području privlačenju investicija u turizam i ekonomsku infrastrukturu

Finansijski okvir projekata predstavljen je u tabeli 12, po strateškim oblastima.

Dinamika po godinama iskazuje, da je prva godina 2012 najviše orijentisana ka pripremi projekata i traženju izvora finansiranja. Cca 15% vrednosti akcionog plana predstavljaju projekti koji će se nastaviti i nakon 2016 godine.

Ukoliko ove procene ne budu realizovane biće potrebno da se:

- ▶ produži realizacija akcionog plana,
- ▶ odustane od manje značajnih projekata i fokusira se na najvažnije (važnost 1), a preostale odloži,
- ▶ tražiti druge modele finansiranja, sa više privatnog kapitala.

Tabela 12 Izvori finansiranja Akcionog plana Opštine Raška po prioritetnim oblastima

P	Naslov projekta/programa	Procenjena ukupna vrednost projekta u €	Učešće opštine u €	Drugi izvori u €
	Ukupno	59.920.900	11.153.940	48.766.960
		100%	19%	81%
1	Razvijeni i očuvani ljudski resursi	1.755.000	471.250	1.283.750
2	Unapređeni uslovi za razvoj privrede	26.705.000	5.905.000	20.800.000
3	Razvijeno i unapređeno selo	3.160.000	316.000	2.844.000
4	Zdrava životna sredina sa modernom infrastrukturom	28.263.900	4.448.190	23.815.710
5	Efikasna lokalna uprava	37.000	13.500	23.500

Tabela 13 Procenjena dinamika finansiranja Akcionog plana Opštine Raška po godinama 2012 -2016

P	Naslov projekta/programa	Procenjena ukupna vrednost projekta u €	2012	2013	2014	2015	2016	Nakon 2016
	Ukupno	59.920.900	2.841.500	8.088.500	12.961.500	15.045.200	11.520.700	9.463.500
		100%	5%	13%	22%	25%	19%	16%
1	Razvijeni i očuvani ljudski resursi	1.755.000	327.500	590.000	667.500	85.000	85.000	0
2	Unapređeni uslovi za razvoj privrede	26.705.000	815.000	1.672.500	4.850.000	8.316.250	4.943.750	6.107.500
3	Razvijeno i unapređeno selo	3.160.000	600.000	630.000	680.000	650.000	300.000	300.000
4	Zdrava životna sredina sa modernom infrastrukturom	28.263.900	1.062.000	5.196.000	6.764.000	5.993.950	6.191.950	3.056.000
5	Efikasna lokalna uprava	37.000	37.000	0	0	0	0	0

5.2. Usklađenost sa prostornim planom

Svi projekti u akcionom planu posmatrani su u odnosu na usklađenost sa sledećom prostornom dokumentacijom:

- ▶ Prostorni plan republike Srbija
- ▶ Prostorni plan opštine Raška

5.3. Implementacioni okvir

Za implementaciju strategije uspostavljena je sledeća struktura:

- ▶ Koordinacioni tim za implementaciju i praćenje strategije i akcionog plana Opštine Raška
- ▶ Nosioци – institucije pojedinačnih projekata zajedno sa partnerima,
- ▶ Imenovani projektni menadžeri i projektni timovi za pojedinačne projekte.

Za implementaciju pojedinačnih projekata u Akcionom planu odgovorni su imenovani nosioци projekata - institucije. Nosioци projekata i pojedinačni projektni menadžer zaduženi su za:

- ▶ uspostavljanje projektnog tima gde su uključeni predstavnici imenovanih partnerskih organizacija, ali po potrebi i drugi;
- ▶ pripremne aktivnosti koje uključuju rešavanje pravno-imovinskih odnosa, pripremu projektno-tehničke i investicione dokumentacije;
- ▶ planiranje projekata u godišnjim budžetima;
- ▶ promociju projekata kod donatora;
- ▶ pripremu aplikacija za privlačenje dodatnih izvora finansija;
- ▶ sprovođenje javnih nabavki;
- ▶ praćenje implementacije projekata;
- ▶ izveštavanje o implementaciji Koordinatora Akcionog plana.

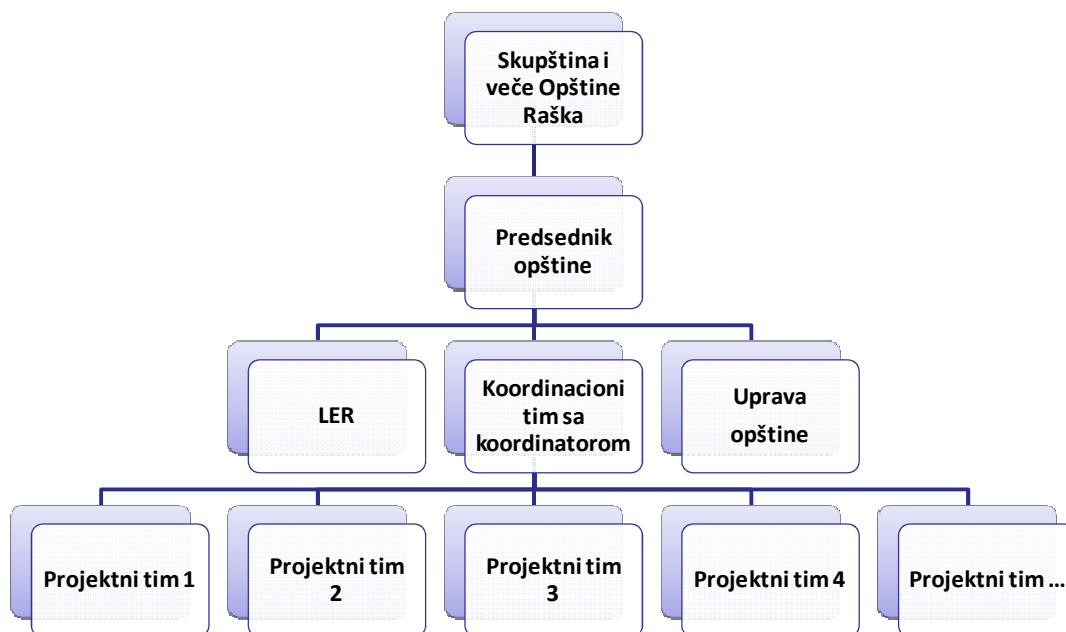
Dodatno ulogu ima Služba za lokalni ekonomski razvoj koja je zadužena za:

- ▶ Podršku ostalim odeljenjima opštine
- ▶ Praćenje poziva i finansijskih linija za sprovođenje plana
- ▶ Promociju projekata iz Akcionog plana za privlačenje donatora
- ▶ Tehničku podršku Koordinacionom timu

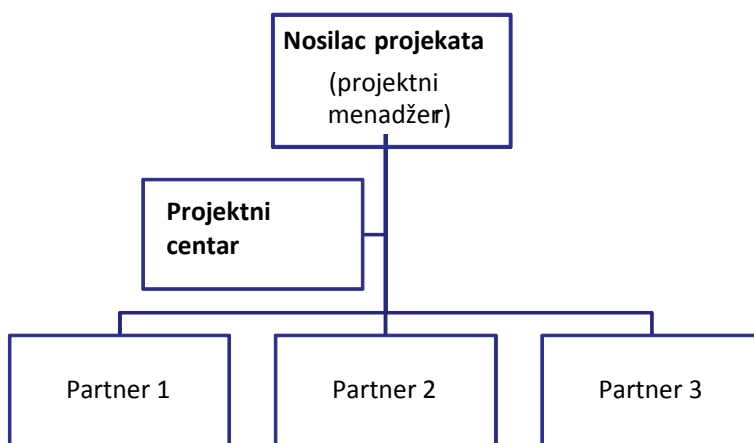
Akcionni plan se finansijski realizuje kroz godišnje budžet opštine Raška.

Ako projekat nije u akcionom planu ali postoji realna potreba i mogućnost privlačenja značajnog obima finansiranja, smisleno je da se takav projekat podrži ukoliko je usklađen sa ciljevima strategije. Kod pripreme godišnjeg izveštaja o realizaciji Akcionog plana ovakav projekat bi trebao da se uvrsti u izveštaj.

Grafikon 2 Organizaciona struktura projektnog tima

Grafikon 3 Organizaciona struktura projektnog tima

5.4. Monitoring i evaluacija

Prilikom izrade strategija formirana je Grupa za monitoring implementacije strategije i njena uloga je definisana u okviru strategije.

Grupa za monitoring ima zadatak da požuruje implementatore projekata čija implementacija kasni, ali i da odlučuje o tome da li je došlo do važnijih promena i da li treba korigovati ili menjati ciljeve strategije. Revizija strategije treba da se obavlja na godišnjem nivou na predlog grupe za monitoring koja ovakav predlog formuliše na svom glavnom godišnjem sastanku. Normalna godišnja revizija strategija u suštini predstavlja ažuriranje akcionog plana ukoliko nije došlo do većih promena okolnosti što bi zahtevalo promenu ciljeva.

Kancelarija za LER ima ulogu da obavlja stručne, administrativne i operativne poslove vezane za koordinisanje rada javnih preduzeća i lokalne uprave u procesu realizacije projekata i aktivnosti iz Akcionog plana, da koordiniše javni, privatni i civilni sektora, da prati implementaciju održivog razvoja, informiše javnost i promoviše aktivnosti u procesu ostvarivanja održivog razvoja. Aktivno učešće opštinskog veća, čiji su članovi zaduženi za određene sektore, treba da osigura veći stepen koordinacije između pojedinih sektora radi ostvarivanja što veće racionalnosti u korišćenju budžetskih sredstava, saradnju sa donatorima radi obezbeđenja dodatnih sredstava za sprovođenje Akcionog plana i jaku političku podršku za strateške reforme.

Zadatak kancelarije za LER je redovno ažuriranje informacija, što će biti osnova za pravljenje izveštaja grupe za monitoring. Veliki značaj u ostvarenju ciljeva strategije imaju lokalna zajednica, civilni sektor, udruženja i sami građani koji treba da učestvuju u razmeni informacija.

▶ Monitoring

Za praćenje (monitoring) akcionog plana zadužen je Predsednik opštine, Opštinsko veće i Skupština Opštine, a operativno Koordinacioni tim za pripremu i praćenje strategije i akcionog plana Opštine Raška.

Koordinacioni tim zajedno sa koordinatorom je dužan na godišnjem nivou da:

- ▶ Pripremi godišnji izveštaj o postizanju indikatora ciljeva strategije i realizaciji pojedinačnih projekata
- ▶ Pripremi predloge izmena i mera ako se akcioni plan ne sprovodi po planu

Koordinacioni tim šalje izveštaj predsedniku opštine i dalje veću i skupštini opštine. Skupština opštine razmatra godišnji izveštaj do marta svake sledeće godine .

Promene akcionog plana su moguće uz godišnji izveštaj o implementaciji i potrebnim merama za promenu Akcionog plana.

▶ Evaluacija

Predlaže se izrada evaluacije na nivou Akcionog plana:

- ▶ Na kraju 2014. godine (interim evaluacija sa predlozima za poboljšanje)
- ▶ U 2017. godini (završna sa predlozima za nov Akcioni plan)

VI. PRILOZI

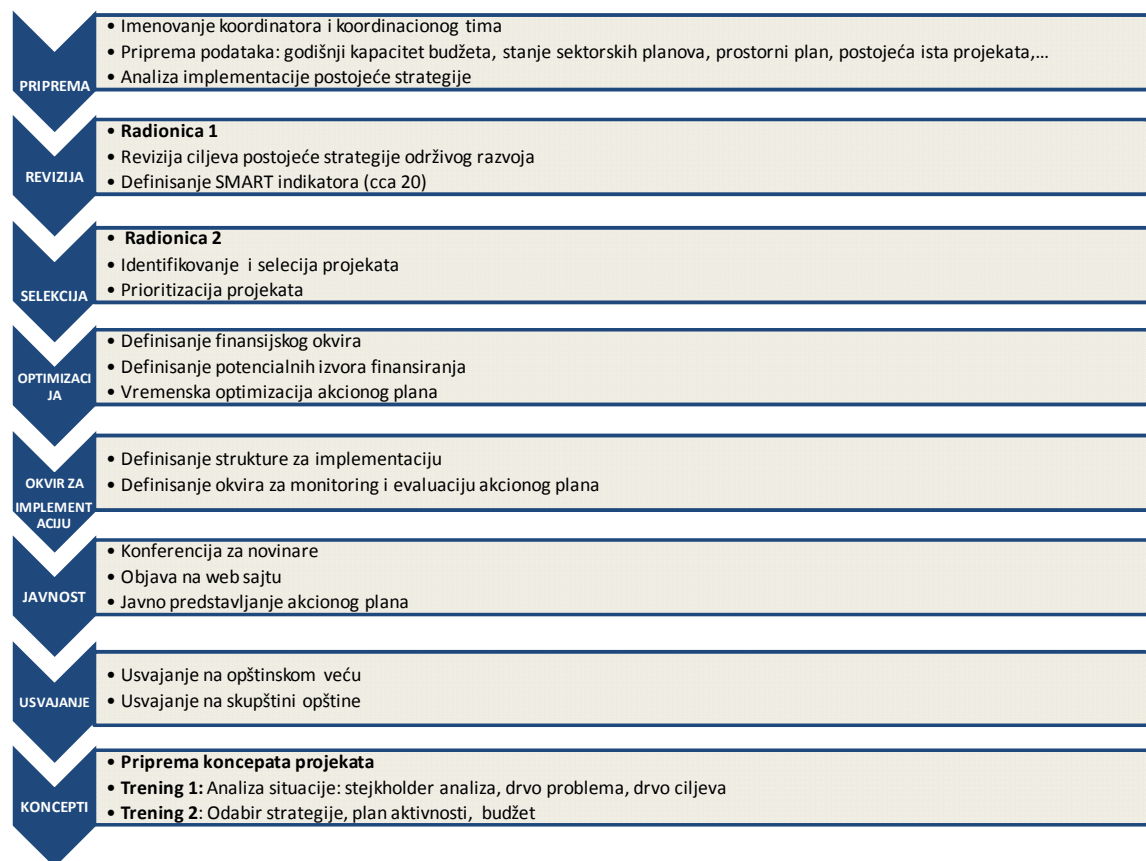
Prilog 1: Skraćenice

B	Broj
P	Strateški prioritet
C/M	Cilj/ mera
D	Državni
R	Regionalni
O	Lokalni, opštinski
JPP	Javno - privatni
EU IPA	Sredstva evropske unije, program Instrument for Pre-Accession Assistance
MK	Ministarstvo kulture
MERR	Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja
MIE	Ministarstvo za infrastrukturu i energetiku
MŽSRPP	Ministarstvo životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja
MDULS	Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu
MPTŠV	Ministarstvo poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede
MOS	Ministarstvo omladine i sporta
MPN	Ministarstvo prosvete i nauke
MRSP	Ministarstvo rada i socijalne politike
NSZ	Nacionalna služba za zapošljavanje
MZ	Mesna zajednica
Služba LER	Služba opštine za lokalni ekonomski razvoj
TO	Turistička organizacija
RSZ	Republički zavod za statistiku
APR	Agencija za privredne registre
CSR	Centar za socijalni rad

Prilog 2: Literatura

1. Vodič za strateško planiranje i upravljanje lokalnim održivim razvojem u Srbiji, Stalna konferencija gradova i opština, Exchange 2. Pier Roberto Remitti, 2010
2. Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Republici Srbiji 2011, Prvi rezultati, Republički zavod za statistiku, Beograd 2011
3. Statistički godišnjak Opštine 2010, Republički zavod za statistiku, Beograd 2010

Prilog 3: Proces izrade akcionog plana

Prilog 4: Uključivanje javnosti i medija

Učešće javnosti u proces izrade strateških dokumenata od velikog je značaja kako za izradu samog dokumenta, takođe i za njegovo sprovođenje. Naš cilj je bio ne samo da informišemo javnost već i da što veći broj građana direktno i indirektno uključimo u proces. Zbog toga smo na početku procesa u februaru mesecu javnost, na konferenciji za novinare, obavestili o tome šta akcioni plan znači za našu opštinu i kakve promene može da nam donese. U sam proces smo direktno uključili predstavnike institucija iz naše opštine, pojedince koju su identifikovani kao zainteresovane strane za izradu Plana. Kroz pet radionica – sastanaka smo utvrdili metodologiju izrade plana, indikatore, odabrali projekte i uradili prioritizaciju.

Kroz dva treninga za izradu projektnih koncepata 20 predstavnika lokalne samouprave, opštinskih institucija, nevladinog sektora, predstavnika mesnih zajednica je uključeno proces. Naš cilj je bio uspostavljanje partnerstva opštine kako bi projektne ideje koje se razvijaju bile kvalitetno sprovedene.

Slika 1 Slike sa radnih sastanaka i sa treninga

Na kraju smo kroz proces javne rasprave uključili najširu javnost, dokument je bio dostupan građanima na WEB sajtu opštine i u samoj zgradi opštine.